

HALORATES REPROBUS (O. P.-CAMBRIDGE, 1879) NIEUW VOOR NEDERLAND (ARANEAE, LINYPHIIDAE)

Peter van Helsdingen

European Invertebrate Survey – Nederland, Darwinweg 2, 2333 CR Leiden, Nederland (helsdingen@nmm.nl)

ABSTRACT

Halorates reprobus (O. P.-Cambridge, 1879) has been found in the Netherlands for the first time. The distribution in Europe is discussed. The occurrence in the Netherlands fills in the gap along the coast of the North Sea, where Denmark now forms the last hiatus. The old record from Bulgaria is seriously doubted.

Key words: Araneae, distribution, *Halorates reprobus*, Linyphiidae, Netherlands

INLEIDING

Halorates reprobus (O. P.-Cambridge, 1879) is een soort van natte, zilte gebieden langs de kusten van West-Europa. De naam van het geslacht is niet slecht gekozen (άλσ-άλος = zee of zout). Een exemplaar van deze soort werd al in 1979 in Nederland gevonden, maar de vondst bleef op de plank staan omdat ik hoopte meer exemplaren te vinden. Het is echter bij dit enkele exemplaar gebleven.

HABITAT EN BIOLOGIE

Halorates reprobus komt alleen voor in zilte vegetaties en is daarom vooral een soort van de kusten van de Noordzee en de Atlantische Oceaan. Het is duidelijk dat de soort is aangepast aan leven in bijzondere omstandigheden, zoals het overspoeld worden van het leefgebied door zeewater. Op rotskusten kruipen de dieren dan weg in spleten en holten waar het zeewater niet kan komen. Ook blijken de spinnen zich op te houden in holten aan de onderkant van grote stenen, waar zij kennelijk overstromingen kunnen uitzitten. Op kwelders zal op een andere manier moeten worden omgegaan met overstromingen, net als in aanspoelsel van wierden. Misschien zijn het daar vooral de eipakketten die overleven. Decler & Bosmans (1989) presenteerden een zeer leesbare samenvatting van wat er in de literatuur te vinden is over habitat en gedrag. Belangrijke aanvullingen daarop werden gepubliceerd door Vanuytven (1993).

TAXONOMIE

Halorates reprobus is een bleke spin met ongeringde poten. Het mannetje heeft een grote frontale tand aan de binnenzijde van de cheliceren, die doet denken aan *Gnathonarium*. Opvallend kenmerk vormen de lange klauwtjes zonder tanden aan de poten. De tibia IV heeft twee dorsale stekels en het geslacht werd daarom altijd in de tussengroep van de Erigoninae en de Linyphiinae geplaatst (met *Donacochara*, *Drepanotylus*, *Hilaira* etc.). *Haloratus* Hull, 1911 wordt soms gesynonymiseerd met *Collinisa* O. P.-Cambridge, 1913, maar volgens de laatste stand zijn het twee verschillende geslachten (Platnick, 2003). Een uitstekende beschrijving van *Haloratus reprobus* is te vinden in Wiehle (1960).

VERSPREIDING

Met uitzondering van Denemarken is deze soort nu van alle landen rond de Noordzee gemeld. In Frankrijk komt *Halorates reprobus* op enkele kleine kanaaleilanden voor (Simon, 1926) en langs de gehele kust van Bretagne (zie verspreidingskaart in Canard et al., 1990), waarop duidelijk te zien is dat alle vindplaatsen langs de kust liggen. In België werd deze soort bij Nieuwpoort aan de monding van de IJzer gevonden (Bosmans, 1986) en langs de Schelde ten noorden van Antwerpen (Vanuytven, 1993).

Uit Nederland is dit de eerste zekere vondst, maar er is wel materiaal (1♀) aanwezig in de oude collectie van Van Hasselt onder de naam *Drepanodus obscurus* Mg. (= *Enoplognatha thoracica* (Hahn)). Van Hasselt was dus niet uit de determinatie gekomen. De herkomst van dit exemplaar valt helaas niet te traceren. Wij zouden deze soort misschien wel op de Waddeneilanden kunnen verwachten. Jan Meijer is hem niet tegengekomen in zijn uitgebreide onderzoek van de toen net ingepolderde Lauwersmeer (Meijer, 1980).

In Duitsland werden exemplaren gevonden op Helgoland (zie Wiehle, 1960). In Denemarken is, zoals gezegd, het voorkomen niet vastgesteld. In Zuid-Zweden (Backlund, 1945; Kauri, 1965) en Noorwegen (Palmgren, 1975: 90; Ashmole & Planterose, 1979) bekend van enkele locaties langs de kust. Er zijn geen meldingen uit Finland. Roberts (1993: 108) vermeldt dat de soort aan kusten is gebonden, wat overduidelijk wordt gedemonstreerd op de kaart in Harvey et al. (2002: 151), waar alle vindplaatsen langs de kusten van Engeland, Wales en Schotland liggen, soms een stukje landinwaarts langs een grote rivier (waarschijnlijk nog in de getijde zone) en op de Orkney Eilanden. In Ierland ook weer uitsluitend langs de kusten voorkomend (Van Helsdingen, 1996).

Ook op IJsland liggen alle vindplaatsen langs de kust, waar de dieren werden gevonden onder stenen en tussen zeewier (Agnarsson, 1996: 127, 166). De meldingen van de noordkust van Rusland (in het Karelia-Kola-gebied, waarschijnlijk aan de kust) werden door Palmgren (1975) in twijfel getrokken. Het voorkomen in het Zuidwesten

waarschijnlijk aan de kust) werden door Palmgren (1975) in twijfel getrokken. Het voorkomen in het Zuidwesten van Bulgarije (Drensky, 1936) valt in zoogeografisch opzicht duidelijk uit de toon en de juistheid van de vermelding wordt sterk betwijfeld. Het oorspronkelijk materiaal is op dit moment niet te vinden (Deltshv, pers. med.).

MATERIAAL

1♀ - Zeeland, het Markiezaat (Verdronken land van Zuid-Beveland), O. van Rijn-Schelde kanaal, in aanspoelsel op dijk (AC 77 384), 18.vi.1979, P.J. van Helsdingen. 1♀ - Collectie van Hasselt (*Drepanodus obscurus* Mg.). Materiaal in RMNH (Leiden).

LITERATUUR

- Agnarsson, I., 1996. Islenskar köngulaer. – Fjölrít Náttúrufræðistofnunar 31 : 1-175.
- Ashmole, N.P. & B.R. Planterose, 1979. Spiders from arctic Fennoscandia. – Fauna Norvegica (B) 26: 26-30.
- Backlund, H.O., 1945. Wrack fauna of Sweden and Finland. – Opuscula Entomologica, Suppl. 5: 1-236.
- Bosmans, R., 1986. Enkele nieuwe of zeldzame spinnen voor de Belgische fauna. – Bulletin et Annales de la Société Royale Belge d'Entomologie 122: 44-45.
- Canard, A., F. Ysnel, A. Asselin, C. Rollard, P. Marc, O. Coutant & G. Tiberghien, 1990. Araignées et Scorpions de l'Ouest de la France: catalogue et cartographie provisoire des espèces. – Bulletin de la Société scientifique de Bretagne 61 (hors série 1): 1-302.
- Drensky, 1936. Studien über die bulgarischen Spinnen und ihre oecologischen und zoogeographischen Besonderheiten. – Travaux de la Société bulgare des Sciences naturelles 17: 71-115.
- Harvey, P.R., D.R. Nellist & M.G. Telfer (eds), 2002. Provisional atlas of British spiders (Arachnida, Araneae), 2 pts., 406 pp. – Biological Records Centre, Huntingdon, England.
- Helsdingen, P.J. van, 1996. The county distribution of Irish spiders, incorporating a revised catalogue of the species. – The Irish Naturalists' Journal, Special Zoological Supplement: 1-92.
- Kauri, H., 1965. Concerning *H. reprobus* (O. p.-Cambridge) (Araneae, Erigonidae) occurrence in Scandinavia. – Norsk Entomologisk Tidsskrift 13: 16.
- Meijer, J., 1980. Colonization of the Lauwerszeepolder by some elements of the arthropod fauna. – Vrije Universiteit Amsterdam, Amsterdam. [proefschrift]
- Palmgren, P., 1975. Die Spinnenfauna Finnlands und Ostfennoskandiens 6. Linyphiidae 1. – Fauna Fennica 28: 1-102.
- Platnick, N.I., 2003. The World Spider Catalog, version 3.5.
Internet: <http://research.amnh.org/entomology/spiders/catalog81-87//index.html>
- Roberts, M.J., 1993. The spiders of Great Britain and Ireland: 229+204+16 pp. – Harley Books, England.
- Simon, E., 1926. Les Arachnides de France 6(3): 309-532. – Paris.
- Vanuytven, H., 1993. A note on the habitat and life cycle of the sea-shore spider *Halorates reprobus* (O. P.-Cambridge, 1879) (Araneae, Linyphiidae) in Belgium. – Newsletter of the British Arachnological Society 66: 7-8.
- Wiehle, H., 1960. Beiträge zur Kenntnis der deutschen Spinnenfauna. I. Linyphiidae – II. Theridiidae. – Zoologische Jahrbücher (Abteilung für Systematik, Ökologie und Geographie der Tiere) 88: 195-254.

